

25 מרץ, 2020

לכבוד
ח"כ משה כחלון, שר האוצר
ח"כ אופיר אקוניס, שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
באמצעות המייל

שלום רב,

הנדון: לאור משבר הקורונה - השקיעו בהכשרת עובדים

הצעת המקפצה להיקף השקעה תקציבית ולעקרונות לתוכנית הפעלה

1. משבר הקורונה מציב אתגר חסר תקדים למשק הישראלי. להערכת מומחים בתחום, גם כאשר תהיה הקלה במגבלות הנוכחיות, עסקים רבים כבר ייסגרו או יצמצמו משמעותית את היקף פעילותם, ולעשרות או למאות אלפי עובדים לא תהיה משרה לחזור אליה.
2. עובדים אלו יצטרכו להתאים את עצמם במהירות לעבודות חדשות, במקומות עבודה שבהם כן יהיה מחסור בעובדים. עוד לפני המשבר דיווחו מקומות עבודה רבים, בכל ענפי המשק, על מחסור בעובדים מקצועיים. אחרי המשבר יתבהר באלו ענפים ומקצועות בדיוק ייווצרו משרות לאיוש. העובדים יצטרכו לעבור במהירות הסבה מקצועית שתאפשר להם להשתלב במקומות עבודה אלו. נציין, כי מדובר בלימוד מקצועי, שלא באקדמיה, בקורסים מהירים ככל שניתן, בהתאם למקצוע.
3. כדי לאפשר זאת, נדרשת תכנית ממשלתית רחבת היקף להסבת המובטלים החדשים למקצועות הנדרשים ע"י אותם מעסיקים. תכנית כזו דורשת השקעה תקציבית משמעותית והכנה מראש של התשתית המנגנונית להוצאתה לפועל, על מנת לתת מענה רחב, שיאפשר לזהות את ההכשרות הנדרשות ויאפשר למפוטרים רבים לעבור אותן במהירות.
4. **אנו פונים אליכם בדחיפות, בשלב מוקדם זה, על מנת שתערכו ותשקלו הן את הקצאת התקציב הנדרש לנושא והן את האצת ההערכות המערכתית הנדרשת כדי לבצע את התוכנית ברגע שמדינת ישראל תחזור לשגרה.**
5. חשוב לציין, כי הצעותינו מבוססות על מחקר ארוך טווח שנמשך כבר כשנתיים שמטרתו מלכתחילה הייתה להציע מודל משופר להשקעה בפיתוח מיומנויות עובדים. המחקר כלל ראיונות עם למעלה מ-100 מומחים, אנשי מקצוע ובעלי עניין, איסוף ועיבוד נתונים, וסקירה של הפרסומים הרלבנטיים בארץ ובחו"ל. מהמחקר עלו שורה של אתגרים העומדים בפני מערכת ההכשרות בעולם עבודה משתנה, כאשר מביניהם רלבנטי במיוחד הממצא לגבי סרבול, נוקשות וזמני תגובה איטיים המאפיינים את שיטת העבודה הנוכחית.
6. הצעות אלו גובשו ומקודמות ע"י המקפצה – המטה להשקעה במקצועות המחר: שותפות של המגזר העסקי והמגזר החברתי, שמטרתה לגרום לשיפור ולהרחבה של ההשקעה הממשלתית בלימודים מקצועיים איכותיים שאינם אקדמיים, לבני 18 ומעלה. במקפצה חברים כיום למעלה מ-30 גופים, כולל מעסיקים, ארגוני מעסיקים, גופי הכשרה, קרנות וארגונים חברתיים (ראו גם נספח למכתב זה).
7. להערכתנו, נדרשת הקצאה של כ-700 מיליון ש"ח לתכנית הכשרה והסבה של עובדים למקצועות חדשים. זאת, על בסיס ההנחה שמתוך כ-200 אלף עובדים שלא יוכלו לחזור לעבודתם הקודמת, כמחצית יידרשו להכשרה במימון המדינה, בעלות ממוצעת של 7,000 ש"ח למשתתף, הדומה לעלות הטיפוסית של הכשרה ממשלתית כיום.

8. לאור האתגר המשמעותי, מוצעים בזאת עקרונות לתוכנית הפעלה פשוטה וגמישה יותר מהמנגנונים הקיימים, היות ואלו פחות מאפשרים התאמה מהירה לצרכים משתנים בשוק העבודה, בוודאי לא בהיקפים ובמהירות שבהם מתרחש המשבר הנוכחי. נציין, כי גמישות מוגברת נחוצה גם כדי להתאים את הקורסים למציאות החדשה של למידה ועבודה מרחוק, שקצב הטמעתה מואץ מאוד בימים אלו.
9. להערכתנו, יהיה קשה עד בלתי אפשרי לנהל תהליך כזה באופן ריכוזי. על כן, אנו מציעים לייצר מערכת מבוצרת ודינמית, שתוכל להיענות לצרכים ולהפנות משאבים בצורה יעילה ומהירה. בשלב הראשון, בשל הצורך במהירות, מוצע להישען על הידע והעדיפויות של המעסיקים הפוטנציאליים עצמם, וגופי ההכשרה העובדים איתם. בה בעת, אפשרי ונחוץ לעשות זאת בדרך שתאפשר לבצע בקרה אפקטיבית יותר אחר תוצאות ההכשרות. בהמשך ניתן יהיה להכניס מנגנוני פיקוח ובקרה מורכבים ומדויקים יותר.
10. העקרונות המוצעים לתוכנית הפעלה להשקעה ממשלתית בפיתוח מיומנויות עובדים:
- 10.1. לאפשר לכלל הגופים שמוכרים ע"י האגף להכשרות מקצועיות, מה"ט ומל"ג, לבצע קורסים להכשרה מקצועית, יחד עם מעסיקים, בכל הענפים והמקצועות שבהם ישנם מעסיקים הזקוקים לעובדים עם כישורים וידע.
- 10.2. לאסוף בקשות למימון ביצוע של קורסים באמצעות ממשק מקוון ייעודי (שניתן להתחיל בהקמתו כבר כעת). לממשק זה יוגשו בקשות מגופי ההכשרה הנ"ל אחרי שיתקשרו עם מעסיקים, כפי שיפורט להלן. ממשק זה צריך להיות פשוט, נגיש וידידותי למשתמש.
- 10.3. כל אחד מהגופים המוכרים הנ"ל יהיה רשאי להגיש באמצעותו בקשות למימון קורסים בכל תחום שהוא, בין אם הוסמך לתחום זה ובין אם לאו, למעט מקצועות הדורשים רישוי מטעמי בטיחות.
- 10.4. הגופים יוכלו להגיש בקשות למימון קורסים ללא מגבלות על: היקף שעות ופריסה לאורך זמן; תכניות לימוד (כולל תכניות שונות מהתכניות המאושרות כיום, או מקצועות חדשים לגמרי); תמהיל של למידה עיונית והתנסות מעשית; בחירת המורים; שיטת לימוד (כולל הוראה מקוונת); יחס בין מורים לתלמידים; שיטת הערכה או בחינה.
- 10.5. המגבלה היחידה תהיה דרישה למעורבות מעסיקים בקורס, בצורה של: השתתפות במימון הקורס, מתן התנסות מעשית למשתתפים בקורס או התחייבות להשמה של המשתתפים. בחודשים הראשונים לפעולת התכנית, בדיקת המעורבות תתבסס על הצהרה של הגוף המגיש את הבקשה למענק, כדי להקל ולרזר את תהליך הקצאת המענקים.
- 10.6. הטופס המקוון להגשת בקשה יהיה קצר ופשוט, ויכלול רק: שם הגוף המגיש וח"פ, מספר משתתפים בקורס, עלות הקורס, צפי לשכר המשתתפים עם השתלבותם בעבודה, הצהרה של המעסיקים המשתתפים על מעורבותם בקורס והתחייבותם להשתתפות (השמה, התנסות, עלייה בשכר ו/או מימון משלים), הצהרה של הגוף המכשיר על כך שהמשתתפים אינם מועסקים בעת תחילת הקורס, התחייבות להעביר מספרי ת"ז של כלל המשתתפים בקורס, והתחייבות לעקוב אחר ההוצאות, ולהחזיר את המענק או חלקו במידה ולא יעשה בו שימוש מלא לצורך הקורס.
- 10.7. המענקים יאושרו בתהליך מזורז, בו ייבדק רק כי הגוף המגיש הוא אכן גוף מוסמך כמוגדר לעיל, וכי העלות למשתתף אינה עולה על סכום מקסימלי שייקבע מראש (אנו מציעים לקבוע סכום של 150% מהשכר הצפוי, עד 12,000 ש"ח למשתתף). מפעילי ההכשרות יוכלו להשתמש למענק לכל צורך הקשור בקורס כולל תשלום למרצים, רכישת ציוד וחומרים ודמי קיום למשתתפים בקורס. עם זאת, הם לא יוכלו להשתמש במענק לשם סבסוד שכר העבודה.

- 10.8. כאשר מענק יאושר, הסכום המלא של המענק יועבר מיידית לגוף ההכשרה. מנגנוני בקרה ומעקב יוקמו בהמשך, במקביל לתחילת ביצועם של הקורסים.
- 10.9. כדי להבטיח שמובטלים יוכלו להשתתף בהכשרות ללא שיהוי, אנו מציעים כי יבוטל או יושהה סעיף 173 לחוק ביטוח לאומי, המקצץ בדמי אבטלה למשתתפים בהכשרות מקצועיות.
11. ברי כי הצעתנו מבקשת לקדם פיתוח מיומנויות עובדים באופן שונה לחלוטין מהדרך שבה פועלת כיום המדינה בתחום זה, אולם אנו סבורים כי רק פעולה בדרך זו תאפשר התמודדות נאותה עם המשבר ותאפשר למובטלים רבים לשוב לעבודה במהירות, עם כישורים וידע משופרים.
12. עוד ברור כי תכנית כזו תוכל לפעול בהיקף מלא רק כאשר המגבלות יוקלו, אך ישנם מספר צעדים שבהם ניתן לנקוט כבר עכשיו, ללא צורך להמתין לסיום המשבר. צעדים אלו יאפשרו למערכת להתחיל לפעול באופן מלא מיד עם הקלת המגבלות, ובתחומים בהם הדבר אפשרי, יהיה אף ניתן לבצע הכשרות מקוונות, גם תחת המגבלות הנוכחיות.
13. נודה לשקילת הצעותינו על ידכם, וכן לאפשרות להציג בפניכם את הצעתנו ולהוסיף פרטים, ככל שנדרש.

בשם המקפצה,

טלי ניר, מנכ"לית עמותת 121

העתקים (באמצעות המייל):

- מר מוטי אלישע, הממונה על זרוע העבודה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
- גב' רוני שניצר, מנהלת אגף בכירה לאסטרטגיה ולתכנון מדיניות, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
- גב' תאיר איפרגן, מנהלת מה"ט ומ"מ ראש אגף בכיר להכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
- מר גד יעקבי, מנהל תחום פדגוגיה, האגף להכשרה מקצועית, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
- מר אסף וסרצוג, סגן ראש אגף התקציבים, משרד האוצר
- מר איציק דניאל, רכז תעסוקה באגף התקציבים, משרד האוצר
- גב' מיכל פינק, סמנכ"ל אסטרטגיה ותכנון מדיניות, משרד הכלכלה והתעשייה
- מר רועי דרור, אגף ממשלה וחברה, משרד ראש הממשלה
- חברי מטה המקפצה – המטה להשקעה במקצועות המחר

נספח: חברי המקפצה

חברי ועדת ההיגוי

צורים – יוצרים שינוי (מיסוד קרן סטף ורטהיימר)

קרן ביחד

קרן רש"י

קרן פידליו

ויצו העולמית

דיתה ברניצקי (לשעבר אורמת)

בועז צפריר (מנכ"ל ממון)

דליה נרקיס (לשעבר מנפאואר)

חברי מטה (לפי סדר א"ב)

אורט

אלפנאר

בעצמי

הפורום החברתי-כלכלי

התאגדות חינוך מבוגרים

התאחדות המלונות בישראל

התאחדות התעשייה והמלאכה

התאחדות התעשיינים

התאחדות מרכזי הצעירים

ישקר

כיוון

מומנטום

מונה

מכללת ארז

מכללת גל

מכללת הנדסאים תל אביב

מכללת פרוג

מתחברים

סיסקו

ציונות 2000

קונסול

קמח

תעשיות בית אל